Thomas <de Aquino>: Summa theologiae: Pars secunda: prima pars
Mainz: Peter Schoeffer, 8. Nov. 1471 Seite 44

habet arbitrium sup id qđ nō ē nisi eius qui scit
referre aliquid in alterū qđ ad rōnem ptinet. et
ideo solū aial rōnale et ꝯsentit et vtitur. ¶ Ad
.j.ḡ dōm. ꝙ frui importat absolutū motū appe-
titus in appetibile. ſʒ vti importat motum appeti
tus ad aliquid in ordine ad alterū. si ḡ ꝯpentur
vti et frui quātū ad obiecta sic frui est nobilius
q̄ʒ uti. qꝛ id qđ est absolute appetibile est meli-
us q̄ʒ id qđ ē appetibile solū in ordine ad aliud.
si aūt ꝯparētur quātū ad vim apphensiuā pce-
dētē maior nobilitas requiritur ex pte usus quia
ordinare aliquid in alterū est rationis. absolu-
te aūt apphendē aliquid pt esse sensus ¶ Ad.ij.
dđ. ꝙ aialia p sua membra aliquid agūt instin-
ctu nature. nō p h̄ ꝙ cognoscūt ordinē mēbroꝝ
ad alias opacōnes. vnde nō dnr ꝓprie applicare
membra ad agendū nec uti membris.

AD.iij. sic ꝓcedit̄. videt̄ ꝙ usus possit esse eē
ultimus finis. dicit enī aug̃. in. x. de tri. oīs
qui fruitur utitur. ſʒ ultimo fine aliquis fruitur.
ḡ vltimo fine aliquis vtitur. ¶ P̄. uti est assumē
aliquid in facultatē volūtatis ut ibidem dr̄. ſʒ nl
magis assumitur a volūtate q̄ʒ ultimus finis. ḡ
vsus pt esse ultimus finis. ¶ P̄. hilarius dicit
in. ij. de tri. ꝙ eternitas ē in pr̄e. spēs in imagine
id est in filio. vsus in munere id ē in spū scō. sed
spūs scūs cū sit deus est ultimus finis. ḡ ꝛc̄. ¶ Sʒ
ꝯtra ē ꝙ aug̃. dic̄ in li. lxxxiij. q. deo nullus recte
utitur ſʒ fruitur. ſʒ solus deus ē vltimus finis. ḡ
ultimo fine nō est utendū. Rn̄sio. dōm. ꝙ vti
sic dc̄m est importat applicacōnē alicuius ad ali
quid. qđ aūt applicatur ad aliud se hʒ in racōne
eius qđ est ad finē. et ideo uti sp est eius qđ ē ad
finem. ꝓpter qđ et ea que ad finē sūt accomoda
utilia dnr ꝛ ipa utilitas interdū usus nomiatur
Sʒ ꝯsiderādū est ꝙ vltimus finis dr̄ duplr̄. vno
mō simplr̄. et alio mō quo ad aliquē. cū enī finis
ut sup̄ dc̄m est dicatur qn̄qʒ aut adeptio rei vel
possessio eius sic auaro finis ē vel pecunia vel pos-
sessio pecunie. manifestū ē aūt ꝙ simplr̄ loquēdo
finis est ipa res. nō enī possessio pecunie est bona
nisi ꝓpter bona pecunie. ſʒ quo ad hunc adeptio
pecunie est finis ultimus. nō enī querēt pecuniā
auarus nisi ut hr̄et eā. ḡ simplr̄ loqn̄do et ꝓprie.
pecunia hō aliqs fruitur q̄ in ea vltimū finē insti
tuit. ſʒ inquātū refert eā ad possessionē dr̄ uti ea.
¶ Ad. j. ḡ dōm. ꝙ aug̃ loquitur de vsu ꝯmūiter
ſm ꝙ importat ordinē finis ad ipam finis frui-
tionē quā aliquis querit de fine. ¶ Ad. ij. dđ. ꝙ
finis assumitur in facultatē volūtatis ut volūtas
in eo quiescat. vnde requies in fine q̄ fruitio dr̄
h̄ modo est usus finis. ſʒ illud qđ est ad finē assu
mitur in facultatē volūtatis nō solū in ordie ad
vsū eius qđ ē ad finē. ſʒ in ordine ad aliā rem in
qua volūtas quiescat. ¶ Ad. iij. dōm. ꝙ usus ac-
cipitur in v̄bis hilarij ꝓ quiete in fine ultio eo
mō quo aliquis ꝯūiter loquēdo dr̄ uti fine ad ob
tinēdū ipm sic dc̄m est. vnde aug̃. in. vj. de tri. di
cit ꝙ illa delcātio felicitas vel btitudo vsus ab eo
appellatur.

AD. iiij. sic ꝓceditur. videt̄ ꝙ
vsus pcedat electōnē. post electōnē enī nl
sequitur nisi executio. ſʒ vsus cū ptineat ad volū
tatē pcedit execucōnē. ḡ pcedit electōnē ¶ P̄.
absolutū est ante relatū. ḡ minus relatū ē ante
magis relatū. ſʒ electio importat duas relacōes.
vnā eius qđ eligitur ad finē. aliā vero ad id cui
peligitur. vsus aūt solū importat relationē ad fi
nem. ḡ vsus ē p̄or electōe. ¶ P̄. volūtas vtitur
alijs potētijs inquātū mouet eas. ſʒ volūtas mo
uet etiā seipam ut sup̄ dc̄m ē. ḡ etiā vtitur seipa
applicādo se ad agendū. ſʒ h̄ facit cū ꝯsentit. ḡ
in ipo ꝯsensu ē vsus. ſʒ ꝯsensus pcedit electionē
ut dc̄m. ḡ et usus. ¶ Sʒ ꝯtra est ꝙ dam. dicit ꝙ
post electionē impetū facit ad opacōnē ꝛ postea
vtitur. ḡ vsus sequitur electionē. Rn̄sio. dōm
ꝙ volūtas duplicē habitudinē habʒ ad volitū.
vnā quidē ſm ꝙ volitū est quodāmō in volente
p quādā ꝓportionē vel ordinē ad volitū. vnde et
res q̄ nāliter sūt ꝓportionate ad aliquē finē dnr
appetē illū nāliter. ſʒ sic hr̄e finē ē impfecte hr̄e
ipm. oīe aūt pfectū tēdit in pfectionē. et ideo
tam appetitus nālis q̄ʒ volūtarius tendit ut ha
beat ipm finē realiter qđ ē pfecte hr̄e ipm. et hec
est scđa hitudo volūtatis ad volitū. volitū autē
nō solū ē finis. ſʒ id qđ ē ad finē. vltimū aūt qđ p
tinet ad p̄mā hitudinē volūtatis respcū eius qđ
ē ad finē ē electō. ibi enī ꝯpletur ꝓporcio volūta
tis ut ꝯplere velit id qđ ē ad finē. ſʒ vsus iam p-
tinet ad scđam hitudinē volūtatis q̄ tendit ad
ꝯsequēdū rem volitā. vn̄ manifestū ē ꝙ vsus se
quitur electionē. si tn̄ accipiatur vsus ſm ꝙ vo-
lūtas vtitur executiua potentia mouēdo ipam. ſʒ
qꝛ volūtas quodāmō rōem mouet et vtitur ea
pt intelligi vsus ꝙ ē ad finē ſm ꝙ ē in ꝯsiderati
one rōnis referētis ipm in finē. et h̄ mō vsus pce
dit electionē. ¶ Ad. j. ḡ dđ. ꝙ ipam executionē
opis pcedit motio quā volūtas mouet ad exe-
quēdū. sequitur aūt electionē et sic cū vsus pti-
neat ad pdcām mocōnē volūtatis mediū ē inter
electionē et ꝯsecucōnē. ¶ Ad. ij. dōm. ꝙ id qđ ē
p essentiā suaʒ relatum posterius est absoluto.
ſʒ id cui attribuūtur relacōes nō oportet ꝙ sit po-
sterius. imo quāto causa ē p̄or tāto hʒ relationē
ad plures effectus. ¶ Ad. iij. dđ. ꝙ electō pce-
dit vsū si referātur ad idē. nl aūt ꝓhibʒ ꝙ vsus
vnus pcedat electōnē alterius. et qꝛ actus vo
lūtatis reflectūtur sup̄ seipos. in quolibʒ actu vo
lūtatis pt accipi et ꝯsensus ꝛ electō et vsus. ut si
dicatur ꝙ volūtas ꝯsentit se eligē et ꝯsentit se
ꝯsentire. et vtitur se ad ꝯsentiēdū et eligendum
et sp illi actus ordiati ad id qđ ē pus sūt p̄ores.

DEinde ꝯsiderādū de ē actibʒ impatis
a volūtate. ¶ Et circa h̄ querūtur. ix.
¶ Primo vtrū impare sit actus volū
tatis vel rōnis. ¶ Scđo vtrū impare
ptineat ad bruta aialia ¶ Tercio de ordine impe
rij ad vsū. ¶ Quarto vtrū imperiū et actus im-
patus sit vnus actus vel diuisi ¶ Quinto vtrum
actus volūtatis impetur. ¶ Sexto vtrū actus
rōnis. ¶ Septimo vtrū actus appetitus sensiti-
ui. ¶ Octauo vtrum actus anime vegetabilis.
¶ Nono vtrū actus exteriorū membroꝝ.

TECHNISCHE UNIVERSITÄT DARMSTADT
http://tudigit.ulb.tu-darmstadt.de/show/inc-v-85/0044
Universitäts- und Landesbibliothek Darmstadt